

INDENRIGS- OG SUNDHEDSMINISTERIET

Enhed: Demokratikontoret – Valgheden
Sagsbeh.: BAAG/ESH
Koordineret med:
Sagsnr.: 2023 - 793
Dok. nr.: 54778
Dato: 11-12-2023

Notat: Ændring af bekendtgørelser om stemmesedler og om bedømmelse af stemmesedler til valg

Sagen kort

Indenrigs- og Sundhedsministeriet agter at udstede fem nye bekendtgørelser om stemmesedler og fem nye bekendtgørelser om bedømmelse af stemmesedler. Bekendtgørelserne knytter sig til folketingsvalg, Europa-Parlamentsvalg, kommunale og regionale valg, folkeafstemninger og bindende kommunale folkeafstemninger.

I bekendtgørelserne om stemmesedler til brug ved de forskellige valg fastsætter indenrigs- og sundhedsministeren nærmere regler om stemmesedlernes indhold og udformning.

I bekendtgørelserne om bedømmelse af stemmesedler afgivet ved de forskellige valg fastsætter indenrigs- og sundhedsministeren efter forelæggelse for Folketingets Udvalg til Valgs Prøvelse nærmere regler om, hvordan stemmesedler, herunder brevstemmesedler, skal bedømmes.

Sagsfremstilling

1. Baggrund for ændring af bekendtgørelserne

Indenrigs- og sundhedsministeren fremsatte i åbningsugen lovforslag nr. L 48. Med lovforslaget foreslås ændringer i bl.a. folketingsvalgloven, Europa-Parlamentsvalgloven og kommunal- og regionalvalgloven. Lovforslaget forventes vedtaget i december 2023 og skal træde i kraft den 1. januar 2024.

Det foreslås i lovforslaget at forenkle reglerne for stemmesedlernes udarbejdelse og udseende bl.a. med henblik på at undgå fejl på stemmesedlerne. Det foreslås videre at lempe reglerne for bedømmelse af stemmesedler, så færre stemmesedler bedømmes som ugyldige. Disse ændringer skal udmøntes i de nævnte bekendtgørelser.

Desuden har Indenrigs- og Sundhedsministeriet fundet anledning til at foretage andre indholdsmæssige ændringer af bekendtgørelserne.

Endelig har Indenrigs- og Sundhedsministeriet foretaget mindre ændringer af bekendtgørelserne af teknisk og sproglig karakter uden indholdsmæssig betydning.

Ændringerne er nærmere beskrevet nedenfor.

2. Ændringer i bekendtgørelserne om stemmesedler

2.1. Stemmesedlerne forenkles og ensertes

Formålet med ændringerne er at forenkle og ensarte stemmesedlerne til de fem typer valg. Ændringerne består bl.a. i at fjerne markeringer af opstillingsformer på stemmesedlerne, da disse oplysninger alene

anses for at kunne være en hjælp for vælgere med et indgående kendskab til valgområdet. Det er ministeriets opfattelse, at det er et hensyn i sig selv, at stemmesedlen ikke bliver uoverskuelig for vælgeren. Derudover skal de oplysninger, der fremgår, være relevante for vælgeren.

Der er tale om nogle meget tekniske bekendtgørelser, og en stor del af ændringerne består derfor også i at lette sprogbrugen og i endnu højere grad målrette bekendtgørelserne til kommunerne, der udarbejder stemmesedlerne.

Bilagene til bekendtgørelserne om stemmesedler til folketingsvalg og kommunale og regionale valg indeholder fiktive stemmesedler, hvor de foreslåede ændringer er illustreret.

2.2. Markering af partilisteopstilling på stemmesedlen ved kommunale og regionale valg fjernes

Numrene ved partilisteopstilling på stemmesedlen til kommunale og regionale valg fjernes. Det er det eneste valg, hvor der anføres numre ved partilisteopstilling, selv om det er muligt at opstille med partiliste til alle tre valg. Ændringen foretages ved ovennævnte lovforslag og indarbejdes som konsekvens heraf i bekendtgørelsen om stemmesedler til brug ved kommunale og regionale valg (bilag 3).

2.3. Skriften på kandidatnavnene bliver ensartet

Derudover skal alle kandidater på stemmesedlerne til de tre valg fremover stå med almindelig skrift. Det gør de i forvejen på stemmesedlerne til Europa-Parlamentsvalg og kommunale og regionale valg. På stemmesedlen til folketingsvalg er opstillingskredsens kandidater i dag anført med fed skrift, og de øvrige kandidater er anført med almindelig skrift. Kun vælgere med et indgående kendskab til valgområdet kan udlede partiets opstillingsform ved at se på, hvem der står med fed skrift, og om kandidaterne står i alfabetisk rækkefølge. Opstillingsformerne er ikke markeret og kan ikke i øvrigt udledes af stemmesedlen til Europa-Parlamentsvalg. Der ændres derfor ikke i denne henseende ved stemmesedlen til Europa-Parlamentsvalg.

2.4. Titel på stemmesedlen til folkeafstemninger ændres

Derudover foreslås det at ændre den titel, der skal anføres på stemmesedlen til folkeafstemninger. Som reglerne er i dag, er det titlen og en eventuel undertitel på det lovforslag eller den lov, der stemmes om, der skal anføres, uden at der anføres noget spørgsmål. Det er Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at det ikke er oplagt for en vælger at svare "ja" eller "nej" til et lovforslags eller en lovs titel. Ved folkeafstemningen den 1. juni 2022 udstedte ministeriet en bekendtgørelse, der regulerede, at der skulle anføres et spørgsmål på stemmesedlen samt spørgsmålets ordlyd. Med den ændring, som ministeriet nu foreslår, vil det fremover være udgangspunktet, at der skal anføres et spørgsmål på stemmesedlen. Med den valgte formulering af bekendtgørelsen kan spørgsmålets ordlyd enten fastsættes i loven om folkeafstemningen, i en særskilt bekendtgørelse eller på anden måde af indenrigs- og sundhedsministeren. Udgangspunktet vil desuden kunne fraviges ved lov eller bekendtgørelse, hvis man i stedet alene ønsker lovforslagets eller lovens titel anført.

2.5. Øvrige mindre ændringer

Af øvrige ændringer kan nævnes, at vejledningsteksten forenkles øverst på alle fem stemmesedler.

Derudover fjernes bestemmelserne om markering af listeforbund på stemmesedlen til kommunale og regionale valg, da listeforbund afskaffes ved den ovenfor nævnte lovændring.

Endvidere udvides bilaget til bekendtgørelsen om stemmesedler til kommunale og regionale valg fra at omfatte en fiktiv stemmeseddel i én kolonne til at indeholde en fiktiv stemmeseddel i én, to og tre kolonner. Baggrunden herfor er, at stemmesedlerne til kommunale og regionale valg ofte er i to eller flere kolonner. Ministeriet er bekendt med, at fordelingen af kandidater i kolonnerne ved udformning af stemmesedler i flere kolonner ofte giver anledning til tvivl i kommunerne.

3. Ændringer i bekendtgørelserne om bedømmelse af stemmesedler

3.1. Lovforslag om lempelse af bedømmelsen af stemmesedler, så færre vurderes ugyldige

Med det ovennævnte lovforslag har Indenrigs- og Sundhedsministeriet foreslået at lempe reglerne om bedømmelse af stemmesedler for alle typer valg, idet de gældende regler kan opleves som unødvendigt

strengt. Efter ministeriets opfattelse er det muligt at lempe reglerne, uden at dette går ud over hensynet til stemmehemmeligheden eller andre væsentlige hensyn i forbindelse med valg.

Det foreslås med lovforslag nr. L 48, at der ud over kryds anerkendes tilsvarende afmærkninger på stemmesedlen som gyldige afmærkninger. Formålet med lovændringen er, at flere stemmer vurderes gyldige. Det skal reguleres i bekendtgørelserne, hvordan en afmærkning svarende til et kryds skal fortolkes.

I overensstemmelse med bemærkningerne til lovforslaget foreslås det at definere i bekendtgørelsernes kapitel 1, at der ved kryds eller tilsvarende afmærkning forstås – udover som hidtil bogstavet X og tegnet for plus (+) – en asterisk/stjerne (*), en helt udfyldt/helt skraveret afkrydsningsrubrik og en cirkel om afkrydsningsrubrikken. Stemmesedler med disse afmærkninger vil som følge heraf være gyldige, medmindre stemmesedlerne er ugyldige i medfør af en af de øvrige ugyldighedsgrunde i valglovgivningen.

3.2. Øvrige mindre ændringer

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har derudover fundet anledning til at lempe og ensrette bedømmelsen af en stemmeseddel, hvor der både er afmærket med kryds i et parti- eller listefelt og i fx vejledningsteksten. Det følger af de gældende bekendtgørelser om bedømmelse af stemmesedler afgivet ved folketingsvalg, Europa-Parlamentsvalg og kommunale og regionale valg, at en sådan stemmeseddel vil være ugyldig. Det er til forskel fra bekendtgørelserne om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folkeafstemninger og bindende kommunale folkeafstemninger, hvor en sådan stemmeseddel vil være gyldig.

Fremover vil en stemmeseddel, hvor der både er afmærket med kryds i et parti- eller listefelt og i fx vejledningsteksten, være gyldig. Det bemærkes, at stemmesedlen fortsat kan blive vurderet som ugyldig, hvis der er tvivl om, hvad vælgeren har villet stemme, eller hvis der er tale om særpræg.

Af øvrige ændringer kan nævnes, at bestemmelserne om listeforbund fjernes fra bekendtgørelsen om bedømmelse af stemmesedler afgivet til kommunale og regionale valg, da listeforbund afskaffes ved den ovenfor nævnte lovændring.

3.3. Struktur og sprog forenkles og gøres mere læsevenligt

Endelig er bekendtgørelsernes struktur og sprog forenklet og gjort mere læsevenligt. Der er bl.a. indsat en bestemmelse, der fastsætter, hvornår en stemmeseddel, herunder en brevstemmeseddel, er gyldig.

Bilag

Bilag 1: Udkast til bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved folketingsvalg

Bilag 2: Udkast til bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved Europa-Parlamentsvalg

Bilag 3: Udkast til bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved kommunale og regionale valg

Bilag 4: Udkast til bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved folkeafstemninger

Bilag 5: Udkast til bekendtgørelse om stemmesedler og brevstemmemateriale til brug ved bindende kommunale folkeafstemninger

Bilag 6: Udkast til bekendtgørelse om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folketingsvalg

Bilag 7: Udkast til bekendtgørelse om bedømmelse af stemmesedler afgivet til Europa-Parlamentsvalg

Bilag 8: Udkast til bekendtgørelse om bedømmelse af stemmesedler afgivet til kommunale og regionale valg

Bilag 9: Udkast til bekendtgørelse om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folkeafstemninger

Bilag 10: Udkast til bekendtgørelse om bedømmelse af stemmesedler afgivet til bindende kommunale folkeafstemninger